

NYTT FYLKESHUS I BERGEN – notat om Universell Utforming i forprosjekt og detaljprosjekt, 07.08.2019

første versjon
dato: 07.08.2019
skrevet av Lise Rystad, oppfølging og kontroll TAK

I arbeid med løsningsforslag for Fylkeshuset er universell utforming integrert i prosjektutviklingen. Målsetningen er å utarbeide et arkitektoniske helhetkonsept som gir full tilgjengelighet og mulighet for likeverdig bruk i hele bygningen.

Det har vært fokus på veifinning, orientering og personflyt for å avsette funksjoner (rom) og finne optimal plassering av vertikal og horisontal kommunikasjon. Videre vil planløsninger utvikles med riktig korridorbredder, optimal geometri og detaljer i trappeløp, plassbehov for rullestolbrukere i alle fellesarealer, arbeids- og oppholdsromrom så vel som i toalett, dusj- og garderobesoner samt en logisk sammensetning av rom på de ulike plan. I detaljprosjektet vil det gjøres farge- og belyningsvalg og detaljering med full fokus på universell utforming i innvendig arealer så vel som utomhus.

Adkomst og innganger:

Alle tre innganger er utformet trinnfri fra fortau, og gangaksen tvers gjennom bygningen forbindes i et vrangleareal med resepsjon. Dette gir mulighet for oversiktlig og god orientering umiddelbart etter adkomst til bygningen.

Inngangsdørene utformes som glass skyvedører i sluse tydelig merket for å unngå sammenstøt og med synlig og god skilting. Dørene utstyres med dørautomatikk. Det vil være ledelinjer fra fortau inn mot innganger og videre inn i bygningen frem til resepsjonsdisk og vertikal kommunikasjon. Det vil i detaljprosjektet defineres hvor det kan benyttes naturlige ledelinjer og hvor det vil være behov for kunstig ledelinjer/ markører i gulvet. Det vil i størst mulig grad legges opp til bruk av naturlige ledelinjer for å lede blinde og svaksynte. Fra buss- og taxistopp på gateplan vil det legges farefelt og ledelinjer frem til naturlige ledelinjer som kantsten, plantekasser og vegger. Gulvet i tverraksen, både ute og inne, kan utformes og markeres som et ledefelt og kan sammen med veggene gi et sikkert og trygt ferdselsmønster i bygningen. Ledesystemet kan i tillegg til å lede blinde og svaksynte fungere som god og tydelig hjelp for alle i å finne frem og gi god veifinning.

Parkering for HC biler er ute på gateplan i nærheten av hovedinngangsdøren. I tillegg er det lagt opp til et mindre parkeringsareal i kjeller hvor det kan tilrettelegges for HC parkering for faste brukere.

Målsetningen er at alle personer skal få et enkelt bevegelsesmønster og «klare seg selv» ved å benytte hovedløsnignene i bygningene enten det er i publikumssoner eller ved arbeidsplassene.

Kommunikasjonsveier:

For å bevege seg oppover i bygningen kan arbeidstagere velge å benytte trapp/ heis ved akse I eller akse B/C. I tillegg er det et stort åpent trappeløp tilknyttet amfitrapp som kan benyttes opp til Fylkestingsalen og takhager, både for publikum, politikere og arbeidstagere. Heisen er plassert synlig og i nærhet til der trappen begynner og ender.

Tverraksen langs akse 3 forbinder de to trappe- og heissjakter opp til 5. etasje hvor bygning deler seg i to volumer, dette gir god og forutsigbar orientering i bygningen samt kort sirkulasjon til de ulike funksjoner.

Fylkestingsalen:

Fylkestingsalen ligger i 4. etasje og med tilgang til publikumsgalleri fra 5. etasje. Hovedankomsten er valgfri fra heis eller trappeløp fra 1. etasje. Heisen ligger nært inntil inngangsdøren til salen. Adkomst til amfiet hvor politikere sitter er via en rampe slik at rullestolbrukere kan finne sin plass på første rad i amfiet og være selvhjulpne. Adkomst til publikumsgalleriet er via en bro i 5. etasje. For rullestolbrukere blant publikum er det avsatt plass på første rad av galleriet.

Videre arbeid med universell utforming

I de neste faser vil det bli særskilt fokus på at de bygningsmessige detaljer (eks. trapper, heiser, toaletter, skilter, farger, taktilitet og luminanskontrast) utformes for god og sikker bruk. Valg av materialer og detaljer utarbeides for å gi gode universelt utformede løsninger med god og riktig akustikk. Det skal legges opp til

bruk av teleslynger, lyd- og talevarsling samt gi mulighet for andre høyteknologiske løsninger som er under utvikling (f eks innvendig GPS og dynamiske skilter). Det skal prosjekters riktig bruk av belysning og kontraster, plassering av utstyr og utforming av betjeningspaneler, inventar og skilting. Det skal være gjennomført gode løsninger både innvendig og utvendig i grensesnitt med gaten og offentlig kommunikasjon. De forskjellige etasjer og funksjoner kan ytterligere markeres og tydeliggjøres med materialer, fargebruk og lyssetting.

Prosjekteringsteamet vil utpeke en fagansvarlig for universell utforming som vil påse at hensyn til likeverdig bruk og tilgjengelighet er med i alle fag og faser. Det er også nedsatt en brukergruppe som vil bistå med premissgiving, råd og erfaring for ytterligere å kunne optimalisere løsningene. Dette vil bidra til at bygningen fremstår som enda mer nytenkende med universelt utformede løsninger både på overordnet- og detaljnivå, og kan være et forbilde for fremtidig nye bygninger og samfunnet for øvrig.

Premissdokumenter for prosjektering

Prosjektering vil utføres etter gjeldende versjon av TEK (TEK17) og NS 11001-1 2018. Premissdokumentene gir en god basis i prosjekteringen, men de prosjekterende vil ytterligere søke innovative løsninger. Bygningen vil registreres og gjøres tilgjengelig på nettportalen *byggforalle.no* slik at fremtidige brukere kan få en oversikt over tilgjengeligheten i bygningen og orienterer seg før de ankommer.

Sjekkliste og tverrfaglig oppfølgingsplan

Sjekkliste utarbeidet av Byggforsk SINTEF skal benyttes i prosjektet. (Anvisningen angir kravene i TEK10. Det er imidlertid små endringer fra TEK10 til TEK17. Bortsett fra at noen bestemmelser er flyttet til et annet paragrafnummer, gjelder endringene plassering av håndløper i trapp, ramper kan være litt lengre og litt brattere og at betjeningshøyde for utstyr er endret fra 0,8-1,1 m til 0,8 -1,2 m over gulv.)

For arkitekt og interiørarkitekt vil det være å påse at krav i TEK og NS 11001-1, 2018 følges opp. Andre spesielle byggherreønsker er ikke registrert. For øvrige fag vil sjekklister i tillegg påse at følgende er ivarettatt av de ulike fagdisipliner/ byggherre:

RIE – Belysning, lux verdi, blending, kontraster, støynivå utstyr (heis), riktig utforming heis/ heisdetaljer, dørautomatikk, alarmsystemer etc.

RIV – Luftkvalitet, Sanitærutstyr

IKT – Datatekniske løsninger for lyd- og talevarsling, teleslynger, dataskjermer, strobelys, etc.

LARK – Utvendig utforming av gategulv, ledesystemer, møblering, belysning, beplantning.

RIBR – Rømningsveier, evakuering av personer med funksjonsnedsettelse.

RIAKU – Akustikk, materialer, etterklangstid, støynivå utstyr.

Byggherreansvar – opplæring, drifting av spesielle løsninger for universell utforming, renhold, drift og vedlikehold.